

Vaillant Genel Müdürü Levent Taşkın;

Yenilenebilir Enerjiye Yatırım Yapılmalı!

Odamız üyesi Vaillant Genel Müdürü Levent Taşkın'a ile sektör, mühendislik eğitimi, Oda-üye ilişkileri gibi konularda sorular sorduk. Üye İlişkileri Biriminden Özgür Arslan, Kadıköy Temsilcilik Yürütme Kurulu Başkanı Tülay Özenir tarafından Levent Taşkın'ı ziyaret sırasında yaptığımız röportajı yayınlıyoruz.

➤ Levent Bey Makina Mühendisleri Odası ile iletişiminiz nasıl?

1984 - 1992 arasında Makina Mühendisleri Odası ile iletişiminim düzenliydi. Daha çok o yıllar arasında Beyoğlu şubesi ile oda aktivitelerini takip ediyordum. 1992 yılından bugüne kadar aıdatımı ödeyen ve oda yayınlarını takip eden bir üyeyim.

Bu süreç içerisinde birçok kez aktif olarak çalışmalara katılmak için öneriler geldi. Bu öneriler oda çalışmalarında görev alan ve sektörel olarak iş ilişkisinde olduğumuz arkadaşlar vasıtasıyla iletildi. Ancak yoğun iş tempom nedeniyle yeterince zaman ayıramayacağımı düşünerek böyle bir sorumluluğu taşımaya düşünmedim.

➤ Ülke ekonomisinde ihracata dayalı bir yapımız olduğu için bu yapılanmanın sektörünüzdeki yansımalar neler?

İnşaat sektörü Türkiye'de dinamik sektörlerden birisi. Dünyada ve Türkiye'de ne zaman kriz olsa, ekonomik ya da siyasi krizlerden öncelikle etkilenen sektörlerden birisidir. 2008 yılında inşaat sektörü ikinci yarından itibaren yavaşlama trendine girdi; daha doğrusu yeni yatırımlar durdu bu sene. Ama geçen seneden yapılan yatırımlar devam ediyor.

O yüzden, 2008'de bir önceki yıllara kıyaslandığı zaman, bu sektörde çok fazla bir daralma olduğunu görmüyorum, çünkü bir dinamizm var. Ama krizin asıl etkisini 2009 yılı içerisinde göstereceğini düşünüyorum ve 2009'da inşaat sektöründeki duraklamanın bizim sek-

törümüzde de olumsuz etkide bulunacağını öngörüyorum. 2009'un ikinci yarısından itibaren, belediye seçimlerinden sonra da muhtemelen bu tip yatırımlara yönelik çalışmaların başlayacağını ve yeni yatırımlarla, farklı birtakım projeler ile bir şekilde kanal açacağını tahmin ediyorum. Sonuçta inşaat sektörü hareketliyse, bizim sektörümüze hemen pozitif etkide bulunuyor.

Doğalgaz sektörünün kendi içerisinde dinamik bir yapısı var. Bu da şehirlerin doğalgaz altyapısının ihale edilmesinden kaynaklanıyor. Türkiye'de halen 81 ilin yarısı doğalgaz kullanmıyor. Bir şehrin doğalgaz ihalesi sonuçlandırıldığında; ihaleyi kazanan firma o şehre 18 ay içerisinde doğalgazı vermekle yükümlü. Bu nedenle doğalgaz sektöründe hareketlilik ve canlılık her zaman korunmaktadır.

Doğalgaz pazarının neredeyse yüzde 45-50'si, yaklaşık 10-15 yıldır doğalgazın kullanıldığı beş büyük ilden gelmektedir (İstanbul, Ankara, Bursa, Eskişehir, İzmit). Bu illerdeki potansiyel devam ediyor ve uzun yıllarda devam edecektir. Çünkü inşaatlar devam ediyor ve halen doğalgazın kullanılacağı bölgeler var. Ayrıca bu şehirlerde 5-10 sene arasında cihaz kullanan tüketicilerin oluşturduğu değişim ve dönüşüm pazarı var. Yeni trendlerle, yeni değişen kanunlarla birlikte, değişim pazarı da çok önemli hale geliyor.

Dolayısıyla mevcut illerdeki pazarda bir değişiklik olmadığı için, onun üzerine bir de doğalgazı kullanacak olan yeni şehirler geli-

yor. Bu nedenle bizim sektörümüz sürekli gelişiyor ve büyüyor.

➤ Enerji iş piyasası konusunda ne düşünüyorsunuz? Örneğin, doğalgaz piyasası, Kafkasya krizi, uluslararası anlamda siyasal bir krize etkilendiğinde ve Türkiye bu konuda sarsılabilir. Gaz sıkıntısı yaşandığında, başta elektrik olmak üzere birçok sektör etkileniyor.

Tüm dünyada fosil yakıtların rezervleri sınırlıdır. O yüzden biz Türkiye'de çalışmalarımızı yenilenebilir enerji kaynaklarına ait ürünlerle destekliyoruz. Bizim amacımız aslında tamamen kendi enerjisini kendi üreten ve sıfır enerji maliyetiyle çalışan akıllı sistemleri evlere uygulamak.

2008 yılı başında yasalaşan Enerji Verimliliği Kanunu çok güzel bir adım Türkiye için. Ama uygulamaya tam olarak geçirilemedi. Her zaman olduğu gibi bu kanuna uygun altyapıların hazırlanması lazım. Kanunda teşvik yok. Avrupa'da ise kanunla birlikte tüketiciye teşvik var. Tüketici yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik ürünler kullanıyorsa ve örneğin elektrik enerjisi üretiyorsa, komşusuna satabiliyor, vergi muafiyeti var, kendi ürettiği elektrik kadar az ödeme yapıyor. Bu tür teşvik uygulamalarının Türkiye'de de yasayla birlikte verilmesi gerekir.

➤ Üniversitelerde çalışmalarınız var mı? Ar-Ge çalışmalarınızı nasıl yapacaksınız?

Türkiye'de üniversitelerle eğitim ve bilgi paylaşımı gibi aktiviteler yapıyoruz. Eğitim anlamında üniversitelerdeki kadrolara bilgi-

mizi, teknolojimizi, sistemlerimizi aktarabilecek düzenlemeler ya da organizasyonlar yapıyoruz. Bizim çok modern ve çok işlevli büyük bir eğitim salonumuz var. Güçlü bir eğitim kadromuz mevcut. Tüm dünyada 134 yıldır bu işle uğraşan bir firma olarak çok fazla sistem çözümü uygulamamız var.

Kadrolarını eğitim salonlarımızda ağırlıyoruz, dokümanlarımızla destek veriyoruz. Eğitimcileri yurtdışına gönderiyor hem fabrika hem de uygulamaları kapsayan gezilerle ayrıca destekliyoruz.

Proje firmalarıyla benzer çalışmalar yapıyoruz. Bizim daha fazla eğildiğimiz bir alan var. Meslek yüksekokulları ya da üniversitelerin doğalgazlı tesisat birimleri. Buradaki arkadaşlarımıza yıllık eğitim programlarımızla daha düzenli biraraya geliyoruz. Onlarla birlikte öğrencilere eğitim seminerleri düzenliyoruz, bazı dersler hazırlıyoruz. Bu 2008 yılında Avrupa Birliği'nin fonlarından yararlanarak Yenilenebilir Enerji Kaynakları'nın Eğitim Modüllerinin Oluşturulması Projesi'ni üstlendik. Bu proje ile Türkiye'de 6.500 eğitmeni eğiteceğiz. Eğitimlerin bir kısmı yurtdışında bir kısmı burada yapılacak.

➤ Sektörünüzdeki mühendislerin sorunlarını genel olarak nasıl gözlemliyorsunuz; yönetici olarak gözlemlerinizi neler? KOBİ'lerin sorunları neler, bunları nasıl gözlemliyorsunuz? Siz tabii yukarıdan büyük bir firmadan bakıyorsunuz, ama tümüyle piyasayı bilen, sektörü bilen bir yerden neler gözlemliyorsunuz?

Türkiye'deki üniversite sayısı çok arttı. Buna paralel olarak mühendislik eğitimindeki kalite iyileşiyor mu diye kendime sorduğumda, ben bu konuda çok pozitif düşünmüyorum, dışarıdan bakış açım bu. Dolayısıyla, gelen ve yetişen mühendislerin niteliğinde halen sorun var.

Birçok şey tabii ki iş hayatında öğreniliyor. Ancak işe başlayan mühendis arkadaşlarımızın artık yabancı dil bilgisine, bilgisayar kullanabilme, çok fazla açık fikirli olabilme, çabuk öğrenebilme, aynı zamanda yönetsel anlamda organizasyon becerisini geliştirebilme gibi bazı becerilere sahip olması çok önemli. Biz onları arıyoruz; iş hayatı da onu arıyor artık. Günümüzde üreticilerin en büyük sorunu enerji maliyetleriyle, üretim maliyetleri ve satış fi-

yatları arasındaki dengeyi kurabilmek; dolayısıyla verimliliği ve kârlılığı sağlayabilmek. Hem üretim kalitesi artırılmalı ve maliyetler rekabetçi olabilmeli; hem de işletmeye yatırım da yapılabilmeli. Bu nedenle personelin niteliği ve kendini yenileyebilme becerisi bu dönemde çok önemli. İşletmeler hem personeline önem vermeli, ona yatırım yapmalı ve gelişimi için desteklemeli; hem de personelin teknik ve yöneticilik becerilerini sürekli geliştirmeli.

➤ Günümüzde tüm dünyada bütün sektörlerde bir üst segment, bir de alt fiyat segmenti büyüyor ve orta fiyat segmenti küçülmeye başladı. Bu nedenle firmalar markalarını ve hizmetlerini buna göre yeniden konumlandırıyorlar. Buna göre KOBİ'ler nerede?

KOBİ'lerinde ya alt fiyat segmentine hizmet veren bir organizasyon kurması lazım ya da üst fiyat segmentinde büyüyecek şekilde bir organizasyon kurması gerekir. Üst fiyat segmenti için yüksek nitelikli ve yaratıcı personelle çalışmak çok önemli. Alt fiyat segmenti için fiyat odaklı çalışmak ve standart hizmet ve iyi elemanla çalışmak önemli.

Türkiye'de birçok alanda personel, sistematik ve disiplin içerisinde; prosedürlere bağlı kalarak ve performans ölçümüyle çalışmayı sevmiyor. Hemen yönetici olmak istiyor ya da kısa sürede bir yere gelmek istiyor.

Mühendislik bence olaylara matematiksel bir bakış açısı veriyor. Rakamlarla daha iyi anlaşmanızı sağlıyor. Yorum ve yaratıcılık bece-

Enerji verimliliği, yenilenebilir enerjiler ve bunlara ait yönetmelik, standart ve prosedürlerin hazırlanmasında daha etkin çalışmalar yapılabilir görüşümdedir. Türkiye'de enerjinin verimliliği açısından izolasyonun önemi ve bunun yaygınlaştırılması için daha aktif çalışılmalı. Denetim mekanizmalarının daha hassas ve standartlara uygun her alanda uygulanmasına yönelik daha etkin olunmalı.

risini bünyeye katıyor. Mühendisliğin güzel yanı, hem teknik açıdan güçlüsünüz, hem rakamlarla bağlantı kurma ve analiz yapma becerisine sahipsiniz. Bu nedenle yöneticilik becerilerini geliştiren bir mühendisin çok iyi bir yönetici olacağına inanıyorum.

➤ Eğitim kalitesi sizce nedir?

Eğitim kalitesi Türkiye'de her alanda tartışılır bir konudur. Özel okullarda ve üniversitelerde veya eğitim kalitesi daha ön planda olan devlet üniversitelerinde okuyan kişilerle, Türkiye'de yeterince donanımına sahip olmayan üniversitelerden mezun olanlar arasında mutlaka fark var. Türkiye'de eğitimde bir standart yok, şartlar maalesef eşit değil. Birçok okulda ve üniversitede hem teçhizat ve donanım, hem de eğitim kadroları yetersiz. Sadece eğitim kurumlarında değil; iş hayatının içerisinde işletmelerde de eğitime önem verilmesi çok önemli. İşletmelerin personeli, ürünlerini satan yetkili satıcılarını, onların elemanlarını, servis veren şirketlerini düzenli ve periyodik eğitime almaları gerekmektedir.

➤ Odamız ve çalışmalarımız hakkında düşünceleriniz, önerileriniz nelerdir?

Odanın faaliyetlerini eleştirebilecek kadar oda çalışmalarına hakim değilim. Odanın sektörlerin önemli kurum ve kuruluşları ile daha etkin ve sektörün sorunlarına çözüm ortağı olarak çalışmasını arzu ederim. Gaz kuruluşları, EPDK, Gazbir, Dosider gibi kuruluşlarla ortak projeler üretmesini; sektörün daha nitelikli bir hale getirilmesi ve standartların yükseltilmesi için bir çözüm ortağı olmasını isterim.

Enerji verimliliği, yenilenebilir enerjiler ve bunlara ait yönetmelik, standart ve prosedürlerin hazırlanmasında daha etkin çalışmalar yapılabilir görüşümdedir. Türkiye'de enerjinin verimliliği açısından izolasyonun önemi ve bunun yaygınlaştırılması için daha aktif çalışılmalı.

Denetim mekanizmalarının daha hassas ve standartlara uygun her alanda uygulanmasına yönelik daha etkin olunmalı.

Odanın çalışmaları ve aktivitelerini daha ön plana çıkaracak bir iletişim ve PR stratejisine de ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.

Sevim Gökçe
(MMO İstanbul Şube Kadın Mühendisler Komisyonu Raportörü)

MÜHENDİSTEN

Neoliberalizm - Kadın emeği

Yazarımızın bu yazısının I. bölümü 99. sayımızda yayınlanmıştır.

Neoliberal Kapitalizm Şartlarında Kadın Emeği

Neoliberal politikaların dayattığı uygulamalar sonucunda kadın işgücünün istihdamı, formel, tam zamanlı, sosyal güvenceli işlerde azalmış; tarım politikaları, göçler, özelleştirme politikaları ve üretim süreçlerinin parçalanması çok sayıda kadını, kayıtdışı sektörlerde çalışmak zorunda bırakmıştır. Sigortasız, güvencesiz, örgütsüz, düşük ücretli, çalışma zamanı çoğu zaman belirsiz ve uzun, çalışma koşulları kötü olan kayıtdışı sektörlerde kadınların yaşadığı alanlar; eve sanayiden iş alma, temizliğe gitme, çocuk ve hasta bakma, konfeksiyonda çalışma; evde yemek, örgü, dantel, dikiş gibi kadınlık rollerinin devamı niteliğinde kabul edilen işlerden oluşmaktadır. Patriyarkal kapitalizmin neoliberal uygulamalarında enformel çalıştırma biçimlerinin yaygınlaştığı bir gerçek. Ağırlıkla kadınların bu çalışma biçimleri altında emek sürecine dahil olmasının nedeni ise kadın emeğinin ucuz olmasında bunun kaynağı ise karşılıksız emek sunumlarında yatmaktadır. Kadın emeğinin değersizleşmesi sadece bakım emeği ile sınırlı kalmayıp kadınların yoğunlaştığı tüm iş alanlarının görece değersizleştiği gözlemlenebilir. (Örneğin sosyal bilimlerde kadınların yoğun olması, o işin değersizleşmesine yol açmıştır.) Ev emeği ve ev eksenli çalışma kayıt dışıdır. Erkek ve kadınların aynı işte çalıştığı istihdam koşullarının giderek kadınların belli işkollarında çalışması şeklinde bir trendden söz edilebilir. Sosyal devlet uygulamalarının budanması ile ev içi yükü artan kadınların ucuz ve yedek işgücü olma konumları pekişmektedir.

Sosyal güvencesiz çalışma koşulları, kadınların emeklilik ve sağlık haklarını gasp etmenin yanı sıra, kadın emeğinin örgütlü güç haline gelmesini de imkansızlaştırmaktadır. Sosyal güvenlik, sağlık, eğitim, çocuk ve yaşlıların bakımı gibi sosyal hizmetlere ayrılan bütçenin daralması, sosyal devletin yükümlülükleri arasında yer alan hasta, yaşlı, çocuk bakımı vb hizmetleri kadın emeğine yüklemiştir. Eğitim ve sağlık gibi kamu alanlarının özelleştirilmesi kadının ev içindeki konumunu pekiştirmiştir. Gelişmiş ülkelerde üretimin ülke dışına taşınmadığı durumlarda ise, yerli

işçilerin yerine göçmen ve kadın işçileri işe almak, yine bir düşük maliyet stratejisi olarak kullanılmakta, sonuçta kendi içerisinde bir üçüncü dünyalaşmayı yaratmaktadır. Çok uluslu şirketler için iş gücü kullanımı, esnek, (kısmi ve geçici çalışma yapabilecek işçiler) rekabeti kolaylaştıracak strateji olarak benimsenmiştir. Sermaye, görece ucuz olan kadın emeğinin bol ve örgütsüz olduğu coğrafyalara doğru akmıştır. Çok uluslu şirketler bir yandan fabrikalarını kayıt dışı serbest bölgelere taşırken bir yandan da yeterli performans gösterecek bir taşeron ağı oluşturulmuştur. Böylece üretim süreçleri parçalanmıştır. Dünyadaki Serbest Ticaret ve Üretim Bölgelerinde 27 milyon kişi çalışmakta ve bunun yüzde 90'ını kadınlar oluşturmaktadır.

Çok düşük ücretli ve güvencesiz de olsa bir karşılık ödenen ama görünmeyen emeğin bir biçimde damgasını taşıyan koskoca bir çalışma alanı daha vardır: Geçici tarım işçiliği, ücretsiz aile işçiliği, ev eksenli üretim, gündelikçilik ve (evde) bakıcılık gibi kayıtdışı sektörü oluşturan çeşitli işlerde çalışanların büyük çoğunluğunu da kadınlar oluşturur. Gerek gündelikçilik ve bakıcılık gibi kadınların doğallaştırılan becerilerine dayandığı için görünmeyen emekten izler taşıyan işler, gerekse eve iş olarak ya da komşu atölyelerinde yapılan kayıtdışı işler, ücretli emekle ücretsiz emeğin, modern istihdam biçimleriyle aile ilişkilerine dayalı çalışma biçimlerinin arasında bir yerdedir. Bu işlerde çalışan kadınlar formel alanda hem kocaları tarafından, hem de işverenleri tarafından sonuna kadar denetlenir, ücretleri son derece düşüktür, kayıtdışılığın getirdiği güvencesizlik

Kadınların işgücü piyasalarında ikincil konumda ve geçici olarak görülmesi, bu süreçte işten çıkarılanların çoğunun kadın olmasına yol açmış, kadınların düşük olan ücretleri daha da düşmüştür.

kadınları bir kez daha kocalarına bağımlı kılar. Bu kadınların emeğiyle, ücretli çalışmayan ev kadınlarının emekleri arasında bir süreklilikten söz edilebilir.

Kadınların işgücü piyasalarında ikincil konumda ve geçici olarak görülmesi, bu süreçte işten çıkarılanların çoğunun kadın olmasına yol açmış, kadınların düşük olan ücretleri daha da düşmüştür.

Gelişmekte olan ülkelerde tarım ve hayvancılık bir yandan uluslararası rekabet karşısında çökerken, tarıma verilen kamusal destekler kaldırılmış ve tarımsal iş gücü azalmıştır. Bu gelişme en çok ücretsiz aile işçisi konumunda tarımda çalışan kadınları etkilemiştir. Kadının tarım kesiminde iş gücüne ücretli katılımı büyük ölçüde azalmıştır. Kadın işgücünün halen en yoğun olduğu sektör tarım sektörüdür. Tarım sektöründe çalışan her 100 kadının 60'ı ücretsiz aile işçisi konumundadır. 1980'lerde tarımda yapılan reformlar ve ortaya çıkardığı çözümme kadın emeğinin yeniden şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Tarımda yeni yöntemlerin gelişmesi (GDO, makinalaşma, yasal düzenlemeler vb.), küresel ısınma ile azalan sulama imkanları ve değerlendirilen tarımsal ürünlerin dünya çapında büyük yatırımcılar için bir spekülasyon aracı haline gelmesi, tarım üzerinde dünya ölçeğinde oynanan oyunlar buradaki emek istihdamını etkilemiş, kadının erkeğe bağımlılığını ve göçü arttırmıştır. Bu kadın işgücü için kentteki çalışma olanaklarının sınırlılığı, kadınlarda genel olarak işsizliği, kayıt dışı istihdamı, ev eksenli çalışmayı arttırdığı istatistiklerle de izlenebilir. Hizmet sektörü kadınların en çok istihdam edildikleri ikinci sektördür ve bu sektörde son yıllarda kadın lehine önemli artışlar kaydedilmiştir. Bu artış, hem bu sektör kapsamına giren iş alanlarının genişlemesiyle hem de bu sektördeki bazı işlerin "kadın işleri", "kadına uygun iş alanları" olarak değerlendirilmesi ile açıklanabilir. Yoksulluğun büyümesiyle, daha önce çalışmayan çocuklar, yaşlılar, emekliler ve kadınlar ek gelir kazanma yollarını aramaya başlamışlardır. Kadınlar formel sektörden, informal sektör işlerine yönelmişlerdir. Ev dışında hizmetçilik ve gündelikçilik, çocuk bakıcılığı yapan, temizlik işlerinde çalışan kadın sayısını arttırmıştır. Sosyal güvenlik hakkına sahip kadınların oranı sade-

ce yüzde 27'dir. Kadınlar erkeklerle aynı işi yapmalarına rağmen aynı ücreti alamamaktadır. 2001 yılı SSK verilerine göre, kadınlar ortalama yüzde 12 az ücret almaktadırlar.

Köktendencilik ve milliyetçilik körüklenmiştir. Muhafazakâr dünya görüşü, kadının bedenini örtmeye ve kendisini eve kapatmaya hız kazandırmıştır. Kadının aile kurumu dışında var olması daha da zorlaşmaya başlamıştır. Küresel kapitalizmin yarattığı işsizlik ve yoksulluk dünyanın pek çok yerinde kadınları seks sektörünün hedef kitlesi haline getirmektedir. Devlet, genelevlerden vergi alarak, resmi politikada fuhuşu kabul etmekte; engellemek üzere tedbirler almamaktadır. Kadın emeğinin "ucuz" emek oluşu, tekstil, hazır giyim, gıda ve tütün gibi emek yoğun sanayi dallarında daha fazla tercih edilmesine neden olmaktadır. Özellikle imalat sanayiinde, kadın işgücünün teknolojik donanımına uyum gösterecek yeterli bilgiye, eğitime sahip olmamasının yanı sıra cinsiyetçi yaklaşım nedeniyle kadın emeği ikincil konumda görülmektedir.

Neoliberalizmin kadın emeğine etkileri olarak başlıca üç konunun altını çizmeliyiz :

- a) Emeğin Kadınlaşması :** Kadının işgücü piyasasına katılımı giderek artıyor. Ev hizmetleri ve fuhuş sektöründe dış ülkelere kitlesel katılım oluyor. Kadınların daha fazla bulunduğu çalışma alanları değer-sizleşiyor ve bu alanlarda düşük ücret, kötü çalışma koşulları yaygınlaşıyor.
- b) Yoksulluğun Kadınlaşması :** Savaş, göç, erkeğin işsiz kalması gibi nedenlerle daha çok sayıda kadın hane reisi oluyor. Neoliberal politikalar ve küreselleşmeyle birlikte tüm dünyada yoksulluğun ve enformel çalışma biçimlerinin yaygınlaşması, bu enformel sektörler içinde kadınların ağırlıkta olması yoksulluğun da kadınlaşmasını getiriyor.
- c) Kalkınmanın Kadınlaşması :** Özellikle Asya ve Afrika'da kalkınma mekanizmalarının merkezine giderek toplumsal cinsiyet oturmaya başlıyor. Bugün Dünya Bankası da dahil Birleşmiş Milletler'in tüm kurumları yoksullukla mücadele programlarına kadınları da dahil ediyor. Kim yoksullukla ilgili bir çalışma yapacaksa kadınlardan söz ediyor.

Kadınlar artık daha çok çalışıyor, daha az kazanıyor, yoksulluğun yükünü daha ağır çekiyorlar. Bu durum, gözler üçüncü dünyaya çevrildiğinde daha rahat algılanabilir bir gerçekliktir. Hindistan ve Çin'deki kadın bedeni yağması ve vahşi emek sömürüsü konuyla ilgili trajik örneklerdir. Hindistan'da

erkeklerle dolayısıyla erkek emeğine boyun eğdirmeyi hedefleyen sistemin toplu tecavüzleri gündeme alması, 1990'larda orta sınıf erkeklerde "sati" geleneğinin (bir erkek öldüğünde eşinin de yakılması) tekrar ortaya çıkması neoliberalizmden bağımsız sonuçlar değildir. Çin'deki yatakhane sistemi kadın emeğinin köleleştirilmesine dair vahim bir uygulamadır. Türkiye'de de "kalkınma" ve "büyüme"nin arkasında ciddi bir kadın emeği var. Bütün bunlar Kapitalizmin ev kadınlaşmış emeğe ihtiyaç duyması ve bu emeği ön koşul olarak varsaydığı, bu koşul üzerinden yükselmesi ile açıklanabilir.

Son dönemde Avrupa Birliği belgelerinde giderek daha sık geçmeye başlayan bir deyim var: "Aile ile çalışma yaşamının uyumlaştırılması". Bu deyimle ifade edilen politikalar, Batı'da "bakım krizi" olarak anılan bir olguya

Sosyal harcamaların kısıldığı ve kadınların istihdamının arttığı bu durumun adı "kriz", çünkü yaşlıların, hastaların, çocukların bakıma ihtiyaçları var ve erkekler bu işleri yapmayı reddediyorlar.

çözüm olarak gündeme getiriliyor. Yaşlı nüfusun arttığı, sosyal harcamaların kısılmasının olmazsa olmaz bir şey olarak görülmeye başladığı bir bağlamda, sermaye ve devlet, kendi primlerini kendileri ödeyecek, devlete vergi geliri sağlayacak ücretlilerin sayısını çoğaltma ihtiyacını duyuyorlar. Böyle olunca da kadın istihdamını arttırmak ayrıcalıklı bir hedef hâline geliyor. Sosyal harcamaların kısıldığı ve kadınların istihdamının arttığı bu durumun adı "kriz", çünkü yaşlıların, hastaların, çocukların bakıma ihtiyaçları var ve erkekler bu işleri yapmayı reddediyorlar.

Çocuk, yaşlı, hasta ve engelli bakımı konusunda feminist politikalar geliştirilmeye çalışırken üç hedef birden gözetilmek zorunda. Bu hedeflerden biri, kadınların karşılıksız ev/bakım emeğinin tazmin edilmesini sağlayacak sosyal politikalar geliştirmek: Ev kadınları için sağlık güvencesi, emeklilik hakkı, annelik ödeneği, vergi indirimleri bu türden politikalar. İkinci hedef, kadınların üzerinde-

ki bakım yükünün azaltılması olmalı:

Ucuz/bedava kamusal bakım merkezleri, kreşler, bakım hizmeti satın alabilmeleri için kadınlara ödenek gibi önlemler bu hedefe hizmet eder. Dolayısıyla da bunlar kadınların istihdama katılmalarını mümkün kılar. Üçüncü ayakta ise, bakım işlerinin kadın işleri olmaktan çıkmasının önünü açacak cinsiyetlendirilmiş sosyal haklar yer alır. Bunlar erkekleri bakım işlerine çekmeye yönelik politikalar. Kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı ücretli doğum izni; yakınlarının (çocukların, yaşlıların) hastalık dönemlerinde kadınlar ve erkekler için ayrı izin; işgününün hem erkek hem kadınlar için ücret kaybı olmaksızın kısaltılması; hem annelerin hem babaların çocuk bakım merkezlerinde kararlara, sorumluluklara katılımını mümkün kılabilecek izinler, bu bağlamda düşünülebilecek bazı düzenlemeler. Tek başına karşılıksız emek tazminatı ev içindeki cinsiyetçi işbölümünü pekiştirir, kalıcılaştırır. Tek başına kadınların istihdama katılımını mümkün kılabilecek politikalar, bu cinsiyetçi işbölümüne dokunmaz ve karşılıksız emeği görünmez bırakır. Oysa feminist politika, kadınların hayatını kolaylaştıran reformların, daha uzun vadede cinsiyetçi işbölümünü pekiştirmeyen, yeniden üretmeyen bir doğrultuda olmasını gözetmek zorunda.

İçinde yaşadığımız dönemde ücretli çocuk bakımının ağırlığı, bütün dünyada, kurumsal hizmetten enformel bakım biçimlerine doğru kayıyor. Kadınlar ev dışında çalıştıklarında kadınlarla erkekler arasında gündeme gelmesi beklenebilecek, potansiyel bir çatışma böylece cinsiyetçi işbölümünün dönüşürülmesine gerek kalmadan çözülmüş oluyor. Bu çözümde patriyarka ile kapitalizm el ele vermiş: Patriyarkanın direnci, bu işlerin erkeklerle değil başka kadınlara aktarılmasına yol açıyor; kapitalizmin direnci, kısılan sosyal harcamalar bağlamında bu işlerin kamusal hizmetlerle karşılanmasının önünü kesiyor. Oysa enformel bakım biçimleri kadınlar açısından çeşitli sorunlar barındırır. Evde çocuk bakıcılığı, anneliği bir kadına ve ev içine özgüleyerek annelik ideolojisini yeniden üretir. Enformel çocuk, yaşlı ve hasta bakım biçimleri, ücret düzeyleri ve çalışma düzenleri bakımından çalışanlara son derece ağır koşullar dayatır. Ayrıca, kurumsal bakım emeğinin değerinin de düşük tutulmasına hizmet eder. Buna karşılık kurumsal bakım hizmetinde, erkeklerin istihdam edilmesi, annelik ideolojisinin aşındırılmaya başlaması, bakım işlerinin vasıflı işler olarak tanımlanmaya başlaması, en azından birer imkândır.

Sevük Tekin Ataman
(Makina Mühendisi)

Teknolojik Eğitim Seferberliği

Meslektaş sorunlarının çözümüne katkı, Odalarımızın asli görevidir. İyi görev, iyi alt elemanlarla yapılır. Bu sebepten Odalarımız, meslek lisesi konusuna eğilmelidir.

2007 yılının yaz aylarında yüksek tahsil imtihanına giren yaklaşık bir milyon altı yüz bin gencin sadece dört yüz bini üniversiteye girebilmiş, geriye kalan bir milyon iki yüz bin kadarı ise dışarıda kalmıştır. Dışarıda kalan bu öğrencilerin yüz bin kadarının endüstri meslek lisesi mezunu olduğunu ve bu gençlerin fabrikalar tarafından istihdam edildiğini kabul edelim. Yüz bin kadarının ise baba mesleğini devam ettirdiğini düşünelim.

Bu durumda bir milyon gencimiz üniversiteye girememekte ve lise tahsilinin ardından boşta kalmaktadır. Bu gençler mesleksiz, yarı aydın, ekmeğimi nasıl kazanacağım derdinde, serseri (başıboş) mayın olarak ortada geziniyorlar. Yazıktır, ayıptır, günahtır.

Bir taraftan endüstriyi yönetenler kalifiye işçi ararken, diğer taraftan sen yılda bir milyon, 18 yaşında pırl pırl genci mesleksiz olarak sokağa salıyorsun. Bu gençlerin çoğu internet kafelerde vakit öldürüyor. Anadan babadan para sızdırılıyor. Neticede çaycılık, garsonluk vs. gibi kısa sürede öğrenilecek basit işlerle hayatlarını idame ettiriyorlar. Bir kısmı hapçı oluyor. Bu kıs birçok genç kız anasını öldürmedi mi?

Her fabrikada genel müdür, genel müdür yardımcısı, mühendisler, ustabaşlar (formenler) ve ustalar (iş bizzat yapanlar) vardır. Konumuz tornacı, frezeci, kaynakçı, kumlamacı, boyacı, tesviyeci, kalıpcı, elektrikçi, vs. vs.'dir. Bu şekilde endüstrinin ihtiyacı olan yüzlerce meslek vardır. Biz bunlara "usta" diyoruz. Usta, hammaddeyi muhtelif metotlarla işleyerek mamul madde haline getirir. Bir heykeltıraş gibidir. Elinin nasırı, alnının teriyle ortaya eser çıkarır. Hakça parasını kazanır. Yaptığı iş gerçek manada, bana göre, kutsaldır. Bunun içindir ki, ustalık kutsal bir kavramdır. Usta, eli öpülecek adamdır.

48 yıllık meslek hayatımda (genelde şantiyelerde ve başka başka şehirlerde) iş yaparken, uygun evsafa pratikten yetişmiş %10 eleman bulabildim. Geri kalan %90'ı kendim, şantiyede yetiştirdim. Ömrüm 2000'den fazla genç teknik resim öğretmekle, boru, çelik ve makine montörü, kaynakçı vs. yetiştirmekle geçti. Teknik resim bilen endüstri meslek lisesi mezunu eleman hiç bulamadım. Çünkü bunları fabrikalar zaten kapıyorlar.

Dünyanın Makina Atölyesi Olan Almanya Bu İş Nasıl Çözmüş?

Almanya'da öğretim 8. yılının sonunda sınıf öğretmeni liseye şunlar, endüstri meslek lisesine şunlar gidecek diye listeyi veriyor. Alman aile hay hay diyor, liste uygulanyor. Öğrencilerin yüzde 65'i meslek liselerine, yüzde 35'i üniversiteye hazırlık için genel liselere gidiyor.

Memleketimize gelince, aileler çocuğunu meslek lisesine ver diyen öğretmene "Hadi canım sende, benim çocuğum yüksek tahsil yapacak. Doktor, mühendis, mimar, avukat, paşa olacak. Sen benim çocuğumun kabiliyetlerini nereden bilirsin ki?" diyor ve çocuğunun istikbali ile kumar oynuyor. Öyle ya; madem ki her dört kişiden sadece biri yüksek tahsil imkanı buluyor, geriye kalan üç kişi boşta kalıyorsa bu oyun yüzde 75 kaybetme riski olan bir kumardır.

Demek ki teknik eğitim seferberliği yapılırken önce ana-babaların beyninin deterjanla çitilene çitilene yıkanması gerekir ki; beyinlerindeki kumar kiri aksın gitsin. Bu beyin yıkama olayı propaganda ile olur. Sözü dinlenecek saygın bazı insanlar televizyona çıkıp bunu anlatmalıdır.

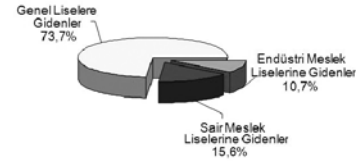
Peki Çözüm Nedir?

- Derhal, hem de hiç vakit geçirmeden, liselerin sayısı azaltılmalı, endüstri meslek liselerinin sayısı çoğaltılmalıdır.

Bu okullar özendirilmelidir. Bu çözüm için TMMOB ve endüstri yöneticilerinin de fikri mutlaka alınmalıdır. Bunun adına teknolojik eğitim seferberliği denmelidir.

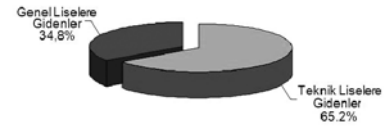
Koç grubunun "Endüstri Meslek Lisesi, Memleket Meselesi" sözü, atasözü gibi her beyne kazınmalıdır.

Türkiye'de Öğrenci Dağılımı

Grafik 1- Türkiye'de Öğrenci Dağılımı

Almanya'da Öğrenci Dağılımı

Grafik 2- Almanya'da Öğrenci Dağılımı

- 2002 yılında M.E.B. eğitimde hedefleri neşretti. Orta öğretimde öğrencilerin yüzde 65 mesleki teknik eğitim, yüzde 35 diğer orta öğretim kurumlarında okumalarının sağlanması hedef olarak tespit edilmişken, tersine o günden bu yana lise sayısı 2068 adet, meslek lisesi sayısı 790 adet artırılmıştır.
- Bu tablo tersine dönmezse Türkiye'nin kalkınması mümkün değildir.
- Elinize ne alsanız makine ile yapılır. Kalem de, silgi de, cetvel de. En son icat mobil telefonda. Şimdi, makina mühendisleri allame-i cihan olsa alt kadrosu yoksa ne yazar...

Dörtlükler...

AKP iktidarı 400 milyar Dolar ulusal gelire övünürken, Borcu ikiye katlayıp 450 milyar Dolara çıkarırken, Dört yılda Dolar milyarderini 5'den 36'ya sıçratırken, Yaptı 73 milyonun 20 milyonunu yoksul, ülkeyi ABD'ye, AB'ye ve IMF'ye kul.

Milletvekilleri beğenmezken 8 küsur milyar aylıkları, Yükseldi 650 TL'ye açlık, 2300 TL'ye yoksulluk sınırları, Çıkarıldı milyonlarca çalışanın 419 TL'den 435 TL'ye asgari ücreti, Satıldı sadaka kültürüyle, yarım ton kömürle, birkaç torba erzaka seçmenin iradesi.

Süründürülürken kuyruklarda yoksullar SSK - Devlet Hastanelerinde, Doğurdu, özenle tedavi gördü, ağırlandı varsıllar ABD'de, Sağlanırken rantiyeye vergi afları, bağışıklıkları, ayrıcalıkları, Yüzde yetmiş üç dolaylı vergiyle sırtlandı yükü ülkenin yoksulları,

R. T. E'nin istediği yerde binip indiği tramvayı demokrasi, Ülkenin kaynaklarını kurutuyor, ulusötesi şirketlerle yerli işbirlikçilerinin oligarşisi, Uzlaşmayı vaat ederken, Cumhuriyetçiliği kuşuklu "ABDullah'ı" yaptı Cumhurbaşkanı dayatması 22 Temmuz'da ikinci kez yurdumun üstüne çöktü AKP'nin karartması.

Umut verip yolsuzluklara damardan giriyoruz dediler, Yüzleri aşan suç dosyalarına yenilerini eklediler, Yargılanmadan kaçmak için milletvekilliği dokunulmazlığına gizlendiler, Cumhurbaşkanlığı seçimini çelik çomak oyunu sayıp ulusla eğlendiler.

AKP yakınlarıyla yandaşlarının çıkarları için kullanıyor dinci siyaseti, Acil kadrolaşma için adamlarıyla liyakatsizlerle doldurdu hızla Diyaneti, Tasalanmıyor, umursamazca, dindar olanlar, olmayanlar diye bölerken milleti, Mutlak hedefleri şeriat, temel değerlerini aşındırarak oyarken Cumhuriyeti.

4 Temmuz 2003'te, stratejik! müttefikleri ABD, geçirdi askerimizin başına çuvalı, Ülkeyi derin yasa boğdu, dost diye yutturulan ülke böylesine aşağılanmasa, Asıl kahrediyordu ulusu, AKP iktidarının edilgin, tepkisiz, suskun kalması, Kaygıyla izleniyor çıkarları uğruna, kendi stratejik müttefikleri ABD'ye, AB'ye AKP'nin kullandığı.

1853'te, çıkarları uğruna sokmuştu İngiliz emperyalizmi Osmanlı'yı Kırım Savaşına,

1854'te, düşmüştü ilk kez Osmanlı kandırılarak vaatlerle borç tuzağına, 1954'te, sevinmiştik, Cumhuriyetimizce ödenirken Osmanlı'dan miras borcun son taksidi, 1958'de, başlamıştı bağımsızlığı pahasına Cumhuriyetin IMF'yle 50 yıllık borçlanma süreci.

Davul zurnayla, şovlarla açılıyor her yıl Ramazan çadırları, Yoksul halktan çaldıklarının birazıyla yoksula kuruluyor iftar sofraları, Uyan, yutma halkım, bitsin artık soyguncu yönetimlerin yalanları, İktidardan sadaka değil iş iste, açılın aşını emeğinle kazanma yolları.

* TÜİK, kısa süre önce, BM'ninkinin yerine AB'nin hesap tarzına görekişi başına Milli Geliri 5480'den 7500'e sonra da 9333 Dolara çıkarmış, nüfusumuz da 73'den 70,5 milyona indirmiştir.

"Ekonomimizin sırtında kambur" deyip ülkenin en değerli varlıkları, Yoksul ulusumuzun 85 yılda, nice özveriyle yoksulluğu pahasına yarattıkları, "Ekonomimizi düzlüğe çıkarıyoruz, yeniden yapılandırıyoruz" pırlıltı özelleştirme yalanları, "Babalar gibi, gece pijamayla kalkıp" yandaşlarına, yabancılara karanlık satışları.

Osmanlı çökerken soygunu benzetmişti Tefik Fikret " han-ı yağmaya"* 2002'de "maşımınla geçinemiyorum" diye başladı Başbakan RTE ağlamaya, 2007'de oğullarına, kızına, ailesine başladı villalar, gemi almaya, Vazgeçmedi mısırdan şeker üreten baba Bush'un CARGILL'ine yasayla sahip çıkmaya * yağma sofrası.

İşsizler ordusunu, diplomalı üniversitelileri de ekleyerek katladı, "Ali Dibo" ihalelerini AKP'lilere, yandaşlara usulsüz bağladı, Pembe tablolarla ekonomi uçağını aklınca geçirdi " take off"a, (kalkışa) Varsılları daha da varsılaştırırken soktu yoksulları bunalıma.

Yazmıştı 100 yıl önce büyük şairimiz Tefik Fikret, "Kanun diye, kanun diye kanunu tepelediler", Sözde sahiplendikleri, sinsice aşındırdıkları laiklik, Cumhuriyet, Cumhuru kulluktan bireyliğe yücelten laiklikle, Cumhuriyeti ezdiler.

1999 Kocaeli, Sakarya, Yalova ve civar illerinde, Düzce'de olan depremleri, Onbinleri yaralı, sakat bırakırken getirdi ağır yıkımları, acılı ölümleri, Boş vaatlerle uyutulan binlerce mağdura reva görüldü prefabrik evleri, AKP iktidarı Ulusal Deprem Konseyini kaldırıp yıllardır almıyor koruyucu önlemleri.